

Príhovor Raniera Cantalamessu

počas Turíčnej vigílie slávanej s pápežom Františkom pri príležitosti 50. výročia Katolíckej charismatickej obnovy - Rím, Circo Massimo, 3. júna 2017.

„Počujeme ich ohlasovať v našich jazykoch veľké Božie diela“

Čítanie zo Skutkov apoštolov (2,5-12):

«V Jeruzaleme boli Židia, nábožní ľudia zo všetkých národov, čo sú pod nebom. Keď sa teda strhol tento hukot, mnoho sa ich zbehlo a boli zmätení, lebo každý ich počul hovoriť svojím jazykom. I střípli a udivení vraveli: „Nie sú títo všetci, čo tu hovoria, Galilejčania? A ako to, že ich každý z nás počuje vo svojom vlastnom jazyku, v ktorom sme sa narodili? My, Parti, Médi, Elamčania, obyvatelia Mezopotámie, Judey a Kappadócie, Pontu a Ázie, Frýgie a Pamfýlie, Egypta a líbyjských krajov okolo Cyrény, prisťahovaní Rimania, Židia aj prozelyti, Kréťania i Arabi: počujeme ich vo svojich jazykoch hovoriť o veľkých Božích skutkoch.“ Všetci žasli a v rozpakoch si vraveli: „Čo to má znamenať?“»

Táto scéna sa dnes obnovuje medzi nami. Aj my sme prišli zo všetkých národov, ktoré sú pod nebom a sme tu, aby sme ohlasovali spoločne veľké Božie skutky.

Je tu jedno dôležité poslanstvo, ktoré potrebujeme objaviť v tejto časti rozprávania o Turícach. Od dávnych dôb sa chápalo, že autor Skutkov apoštolov, ktorým je na prvom mieste Duch Svätý, nám chcel pripomenúť s dôrazom na fenomén jazykov, že na Turíce sa deje niečo, čo ruší to, čo sa stalo v Babylone. Toto vysvetľuje, prečo je rozprávanie o Bábeli v Gn 11 tradične vložené medzi biblické čítania na Turíčnu vigíliu.

Stavitelia babylonskej veže neboli, ako sa myslelo kedysi, nejakí bezbožníci, ktorí sa chceli vzoprieť Bohu. Nie, boli to ľudia naozaj nábožní! Veža, ktorú chceli postaviť, mal byť chrám božstvu. Chrám tých časov s terasami nad sebou, ktorý sa nazýva „zikkurat“, a z ktorých ostali až dodnes v Mezopotámii zrúcaniny.

V čom bol teda hriech týchto staviteľov babylonskej veže? Počúvajte, čo hovoria medzi sebou, keď sa chystali začať stavať. Povedali: «Podme, postavme si mesto a vežu, ktorej vrchol bude siahať až do neba, spravme si tak pomník, aby sme sa neroztratilí po celej zemi!» (Gn 11,4). Reformátor Martin Luther dáva objasňujúce vysvetlenie ohľadom týchto slov. Hovorí:

„«Postavme si mesto a vežu»: Postavme ju pre nás, nie pre Boha [...]. «Urobme si meno»: Urobme ho pre nás. Nestarajú sa o to, aby bolo oslávené meno Boha, ale o to, aby urobili veľkým svoje meno.“ (Martin Luther: In Genesin Enarrationes, WA, diel 42, s. 411).

Inými slovami – Boh sa stáva ich nástrojom. Musí slúžiť ich túžbe po moci. Mysleli si, na základe mentality tých čias, obetujúc obety vo veľmi veľkej výške, by mohli prinútiť božstvo k dosiahnutiu víťazstva nad okolitými národmi. Pre toto je Boh prinútený pomiasť ich jazyky a znemožniť tak ich projekt.

Toto je vina Bábelu a jeho staviteľov a táto vina je veľmi blízka tej našej! Aká veľká časť rozdelení medzi kresťanmi bola spôsobená, a dodnes je spôsobovaná, tajnou túžbou urobiť si meno, vyzdvihnúť sa nad ostatných, jednať s Bohom z pozície nadradenosti voči iným! Aká veľká časť týchto rozdelení bola spôsobená túžbou urobiť si meno alebo urobiť meno svojej cirkvi viac ako Bohu! Odtiaľto pochádza naša babylonská veža.

Podme teraz k Turícam. Aj tu vidíme skupinu ľudí, apoštolov, ktorí sa zídu postaviť vežu, ktorá siaha od zeme do neba – Cirkev. V Bábeli sa hovorilo ešte jedným jazykom, no od určitej chvíle nik nerozumel toho druhého. Tuto však hovoria všetci rozdielnymi jazykmi, no všetci si navzájom rozumejú. Všetci rozumejú apoštolom. Prečo? Pretože Duch Svätý spôsobil v nich „kopernikovskú revolúciu“.

Pred týmto momentom sa aj apoštoli starali o to, aby si urobili meno. Preto sa často hádali, ktorý z nich je najväčší. Teraz ich však Duch Svätý „decentralizoval“ od nich samotných a znovu ich nasmeroval na Krista. Srdce z kameňa sa rozbilo na kusy a bolo nahradené «srdcom z mäsa» (Ez 36,26). Boli «pokrstení v Duchu Svätom», ako prisľúbil Ježiš prv než sa od nich odobral (Sk 1,8). Boli teda úplne ponorení do oceánu Božej lásky, ktorý sa na nich vylial. (porov. Rim 5,5).

Boli oslnení Božou slávou, ako sme my oslnení v tejto chvíli slnkom. Ich rozprávanie v rozličných jazykoch sa vysvetľuje aj skutočnosťou, že apoštoli rozprávali ľuďom jazykom, očami, rukami i údivom o veciach, ktoré sa nedajú vypovedať, pretože sa nedajú ľudsky vyjadriť. «Počujeme ich vo svojich jazykoch hovoriť o veľkých Božích skutkoch!» Teda pre toto ich rozumejú, pretože nehovoria viac o sebe, ale hovoria o Bohu!

Boh nás volá, bratia a sestry, aby sme v našom živote uskutočnili to isté obrátenie! Od nás k Bohu! Od malej jednoty, ktorou je naša farnosť, naše hnutie či samotná naša cirkev k jednote veľkej, ktorou je celé Telo Krista, ba dokonca celé ľudstvo. Toto je odvážny krok, ku ktorému pápež František nabáda nás katolíkov a ktorý tu prítomní reprezentanti iných cirkví chcú s nami zdieľať.

Už svätý Augustín jasne povedal, že cirkevné spoločenstvo sa realizuje v rôznych stupňoch a môže mať rôzne úrovne. Od najvyššej úrovne, ktorá pozostáva v účasti tak na vonkajších znakoch – sviatostiach, ako aj na vnútornej milosti Ducha Svätého,

až po menej kompletnú úroveň, ktorá pozostáva v účasti na tom istom Duchu Svätom. Svätý Pavol zahŕňa do svojho spoločenstva – počúvajte teraz vyjadrenie, ktoré zacitujem z 1 Kor 1,2 – všetkých tých, «čo vzývajú meno nášho Pána Ježiša Krista na každom mieste u nich aj u nás». Takto vyjadruje spoločenstvo svätý Pavol a asi by to bolo vhodné nanovo objaviť a spätne doceniť. Dovolí nám to totiž rozšíriť naše spoločenstvo aj na bratov mesiánskych židov.

Pentekostálny a charizmatický fenomén má svoje zvláštne poslanie a zodpovednosť ohľadom jednoty kresťanov. Jeho ekumenické poslanie sa zdá byť ešte viac jasným, ak si spomenieme na to, čo sa stalo na začiatku Cirkvi. Čo urobil Zmŕtvychvstalý, aby priviedol apoštolov k prijatiu pohanov do Cirkvi? Boh zoslal Ducha Svätého na Kornélia a na jeho dom tým istým spôsobom a s tými istými prejavmi, s ktorými ho zoslal aj na začiatku na apoštolov. Petrovi teda neostalo nič iné, len urobiť záver: «Keď im teda Boh dal taký istý dar ako nám, čo sme uverili v Pána Ježiša Krista, ktože som ja, aby som mohol prekážať Bohu?» (Sk 11,17). Na koncile v Jeruzaleme Peter opakuje ten istý argument: Boh «nerobil rozdiel medzi nami a nimi» (Sk 15,9).

A teraz sme aj my mali možnosť vidieť, ako sa pred našimi očami zopakovalo to isté znamenie, tentoraz na svetovej úrovni. Boh zoslal svojho Ducha na milióny veriacich, ktorí patria takmer ku všetkým kresťanským denomináciám. A aby neboli náhodou pochybnosti o jeho úmysloch, zoslal ho s tými istými prejavmi, vrátane toho najunikátnejšieho, ktorým je hovorenie v jazykoch. Ani nám neostáva nič iné, len rovnako zopakovať Petrov záver: Ak teda Boh dal im ten istý dar ako nám, kto sme my, aby sme mohli hovoriť, že iní kresťania nepatria do Kristovho Tela, že nie sú praví učeníci Krista? Kto som ja, katolík, aby som mohol povedať, že pentekostálni kresťania nie sú Ježišovi učeníci? A kto sú pentekostálni, aby mohli povedať, že my katolíci nie sme Kristovým Telom?

Musíme vidieť, v čom pozostáva charizmatická a duchovná cesta k ekumenizmu alebo k jednote. Svätý Pavol vyznačil Cirkvi tento program: uskutočňovať pravdu láskou. To, čo musíme robiť kvôli našej jednote v prospech evanjelizácie, nie je preskočiť problém viery a doktrín. Ekumenizmus v svojich počiatkoch skúšal ísť touto cestou, avšak zakúsil neúspech. Rozdelenia sa nevyhnutne ukážu veľmi skoro aj v konkrétnej činnosti, teda v evanjelizácii a v sociálnych dielach. Nemáme nahrádzať pravdu láskou, ale skôr smerovať k pravde s láskou. Z začať sa navzájom milovať, aby sme sa lepšie pochopili.

To naozaj mimoriadne pri tejto ceste ekumenizmu založenej na láske je to, že je možná hneď, celá je pred nami otvorená. Nemôžeme „zrušiť etapy“ na ceste zjednotenia doktríny, pretože rozdiely tu naozaj sú a ich trpezlivé vyriešenie je v rukách kompetentných. Môžeme však „zrušiť etapy“ na ceste lásky a môžeme byť zjednotení už odteraz!

Toto je jediný „dlh“, ktorý máme jedni voči druhým (porov. Rim 13,8). Rozdiely nemôžu byť nejakým ospravedlnením, aby sme tak nekonali. Kristus nám neprikázal milovať iba tých, ktorí zmýšľajú rovnako ako my, ktorí zdieľajú s nami to isté krédo.

Ak milujete iba týchto, varuje nás Ježiš, čo zvláštne robíte, čo nerobia rovnako aj pohania? (porov. Mt 5,46).

My môžeme prijať jeden druhého, pretože to, čo nás už zjednocuje, je nekonečne viac dôležité ako to, čo nás ešte rozdeľuje. Zjednocuje nás rovnaká viera v Boha Otca, Syna a Ducha Svätého: Ježiš Kristus, pravý Boh a pravý človek, spoločná nádej vo večný život, spoločné úsilie o evanjelizáciu, spoločná láska ku Kristovmu Telu, ktorým je Cirkev, spoločná pozornosť voči chudobným a vyčleneným a dnes aj voči záchrane stvorenstva.

Toto všetko nás spája. Spája nás, drahí bratia a sestry, aj jedna ďalšia vec: spoločné utrpenie a spoločné mučenie pre Krista. V rôznych častiach sveta veriaci rôznych cirkví vzájomne zdieľajú rovnaké utrpenie, znášajú rovnaké mučenie pre Krista. Oni nie sú vraždení, pretože sú protestanti, katolíci, kopti, pentekostálni alebo iní, ale preto, že sú „kresťania“ a bodka! V očiach sveta, aj v očiach tohto dnešného sekularizovaného sveta, my sme už teraz jedno a je to hanba, ak ním nie sme reálne aj v skutočnosti.

Ako v konkrétnosti naplniť toto poslanstvo jednoty a lásky? Pripomeňme si hymnus na lásku od sv. Pavla. Každá veta tu dostáva aktuálny význam, ak sa aplikuje na lásku medzi členmi rozličných kresťanských cirkví, na ekumenické vzťahy: Láska je trpezlivá, láska sa nevychvaľuje, láska nie je neúctivá, nevidí len svoj vlastný záujem, ale aj záujem iných cirkví, nemyslí na utrpené zlo, nemyslí na zlo utrpené od iných kresťanov a iných cirkví, ale skôr na zlo spôsobené iným (porov. 1 Kor 13,4n).

„Blahoslavený je sluha“, hovorieval môj otec František Assiský, „ktorý sa teší z dobra, ktoré Boh koná prostredníctvom iných, ako keby ho konal prostredníctvom jeho samého.“ My môžeme povedať: blahoslavený je kresťan, ktorý je schopný radovať sa rovnako z dobra, ktoré Boh koná prostredníctvom iných cirkví, ako z dobra, ktoré koná prostredníctvom jeho vlastnej cirkvi!

Prorok Aggeus má jedno orákulum, ktoré sa zdá byť napísané pre nás, v tomto momente dejín. Izraelský ľud, ktorý sa vrátil z vyhnanstva, namiesto opravovania Božieho domu, začal opravovať a skrášľovať svoje vlastné domy. Boh k nim poslal svojho proroka Aggea s napomínajúcim poslanstvom. Dobré ho počúvajte:

«Pre vás je už čas bývať vo vykladaných domoch, kým tento dom je pustý? Nuž, teraz toto hovorí Pán zástupov: Všimnite si, ako sa vám vodí! Siali ste veľa, málo ste zväžali. [...] Dobré uvážte, ako si počínate! Chodte do hory, dovezte drevo a znovupostavte Chrám! Oblúbim si ho a ukážem v ňom svoju slavu, hovorí Pán» (Ag 1,4-6.8).

Musíme vnímať, že dnes je nám od Boha adresované to isté pokarhanie a musíme robiť pokánie! Tí, ktorí počúvali Petrovu reč v deň Turíc cítili, že im bolesť prenikla srdce a povedali Petrovi a ostatným apoštolom: Čo máme robiť, bratia? Peter odpovedal: kajajte sa a potom dostanete dar Ducha Svätého! (porov. Sk 2,37-38)

Nové zoslanie Ducha Svätého nebude možné bez zborového primätia sa ku pokániu, a to sa týka všetkých kresťanov. Toto bude jeden z hlavných úmyslov modlitby, ktorá bude nasledovať v tejto chvíli zdieľania sa.

Potom, ako sa izraelský ľud rozhodol zrekonštruovať Boží chrám, bol prorok Aggeus znovu poslaný k ľudu, ale teraz už s posolstvom povzbudenia a útechy: «Teraz sa však vzmuž, Zorobábel, hovorí Pán, a vzmuž sa, veľkňaz, Josedekov syn Jozue, vzmuž sa tiež všetok ľud krajiny, hovorí Pán, a pracujte, lebo ja som s vami, hovorí Pán zástupov [...] a môj duch ostane medzi vami, nebojte sa!» (Ag 2,4-5).

To isté slovo povzbudenia je adresované dnes aj nám, kresťanom, a ja horím túžbou, aby zaznelo na tomto mieste nielen ako nejaká jednoduchá biblická citácia, ale ako živé a účinné Božie slovo, ktoré spôsobí tu a teraz to, čo aj znamená: „Odvahu, pápež František! Odvahu, čelní predstavitelia ostatných kresťanských vierovyznaní! Odvahu, všetok Boží ľud, a dajte sa do práce, lebo ja som s vami, hovorí Pán! Môj Duch bude s vami!“

Preložil: Patrik Taraj / Slovenská redakcia VR

Poznámka: Aktualizované 5. 6. 2017 / 6. 6. 2017